

Nekrologi

DOC. DR. ZLATICI HRIBAR V SPOMIN

11. 6. 1913 – 22. 5. 2000

Pavla Jerina-Lah

Te vrstice, tebi Zlatka, pišem ob 60-letnici Osvobodilne fronte Slovenije (OF). Takrat smo se ob programu OF spoznali in združili mlajši in starejši zdravniki ter študentje medicine v Ljubljani in Sloveniji. Bila si bolnica na infekcijskem oddelku ljubljanske bolnišnice in ravno takrat so te obvestili o tragični smrti svojega očeta, spoštovanega g. Ivana Hribarja. Ko si ozdravela, si povezala v OF nekatere svoje sodelavce z oddelka za zdravljenje bolezni ušes, nosu in grla, kjer si opravljala zdravniški in specialistični staž. Za OF si zbirala zdravstvene pripomočke, denar in opravljala druge naloge. Tajna sporočila in denar so nam za OF prinašale tudi bolničarske pomočnice s tvoje oddelka. Po sedmih mesecih tvojega sodelovanja z OF te je s skupino sedmih zdravnic in medicinskih sester italijanska vojaška fašistična organizacija odpeljala v konfinacijo v južno Italijo. S skupino konfiniranih jetnic si se po razpa-

du Italije prebila čez Apenine v anglo-ameriško in našo bazo v Bari in okolico. Vse do osvoboditve si delala v Splošni bolnišnici Grumo in poljski bolnišnici v Gravini ter v bolnišnici Glavnega štaba NOV Slovenije v Zadru. Šele po osvoboditvi si se končno vrnila k svoji materi v vaju dom v Ljubljani. Na vsej tej poti si izkazovala vso svojo iznajdljivost, junaštvo in predanost osvobodilnemu gibanju.

Ob žari s tvojimi posmrtnimi ostanki je spregovorila prof. dr. Stanka Krajnc-Simoneti o tvoji predanosti zdravništvu. Po upokojitvi leta 1973 si aktivno delovala v Sekciji upokojenih zdravnikov Slovenskega zdravniškega društva, v kateri si skrbela za strokovni in kulturni program ter za zasluge prejela tudi naziv častne predsednice te sekcije.

V letih 1957–1966 si predsedovala Otorinolaringološki sekciji SZD.

O tvojem strokovnem delovanju je ob slovesu na ljubljanskih Žalah povedal prof. dr. Miha Žargi, predstojnik Klinike za otorinolaringologijo, tole: »Dr. Hribarjeva je opravila specialistič-

ni izpit iz otorinolaringologije leta 1952, istega leta je postala asistentka, leta 1961 pa docentka. Izpopolnjevala se je v Londonu na Nacionalnem inštitutu za ORL, predvsem za diagnostiko motenj in slušne funkcije notranjega ušesa, v Pragi o problematiki glasu in govora in na Poljskem o metodah rehabilitacije slušno in govorno prizadetih. Na kliniki je orala ledino z uvajanjem avdiologije in foniatrije. Temeljnim obveznostim na Medicinski fakulteti je pridružila še predavanja logopedom na takratni Pedagoški akademiji v Ljubljani. Bila je tudi članica komisije za govorno patologijo pri Inštitutu za eksperimentalno fonetiko in patologijo v Beogradu.

V njeni bibliografiji je videti, da je bila med pionirji avdiološke dejavnosti ORL in jo je razvila v samostojno vejo.

V svojem delovanju je razvila otorinolaringološki ambulantni na Koprskem in na Jesenicah.

Spoštovana docentka dr. Zlatica Hribarjeva je bila dobra predavateljica in je imela vzoren odnos do svojih bolnikov in sodelavcev.«

Dr. Zlatka, hvala ti za zdravniško in domoljubno delo.

Medikohistorična rubrika

OB 60-LETNICI PEDIATRIČNE SEKCIJE OZIROMA ZDRUŽENJA PEDIATROV SLOVENSKEGA ZDRAVNIŠKEGA DRUŠTVA

Pavle Kornhauser, Zora Konjajev

Znano je reklo, da brez poznavanja zgodovine ljudstva in razvoja njegove državnosti ne moreš dobro razumeti ne sedanosti, ne ustrezno načrtovati njegove bodočnosti. Tega se moramo zavedati, tudi če skušamo predstaviti le zgodovino kakega strokovnega združenja, četudi ne gre za dogodke pred stoletji, temveč le za nekaj desetletij.

Zgodovina pediatrije je razmeroma kratka: čeprav je bila prva bolnišnica za otroke ustanovljena leta 1802 v Parizu, se je stroka v Zahodni Evropi in v Severni Ameriki začela razvijati v 2. polovici 19. stoletja ter se je pri nas uveljavila šele po 2. svetovni vojni (ne pozabimo, da so tudi na nekaterih naših bolnišničnih otroških oddelkih bili sprva predstojniki internisti!). Profesor Marij Avčin je nekoč zapisal, da je bil »morda najbolj svetel trenutek v naši pediatrični dediščini otvoritev otroške bolnišnice v Ljubljani leta 1865, takoj za prvo na Dunaj«. Tudi

Strokovni sestanek pediatrične sekcije Slov. zdr. društva

dne 28. februarja 1941. v predavalnici Dečjega doma v Ljubljani.

Predsednik: dr. B. Derž.

Tajnik: dr. M. Avčin.

Dr. V. Stačul: **O transfuzijah pri dojenčkih.**

Predavatelj je podal izčrpno poročilo o transfuzijah pri dojenčkih, njihovi metodiki, težavah, indikaciji in terapevtskih uspehih. Navedel je tudi nekaj primerov transfuzij pri dojenčkih iz svoje prakse.

Dr. I. Peršič: **Osteomielitis pri otrocih.**

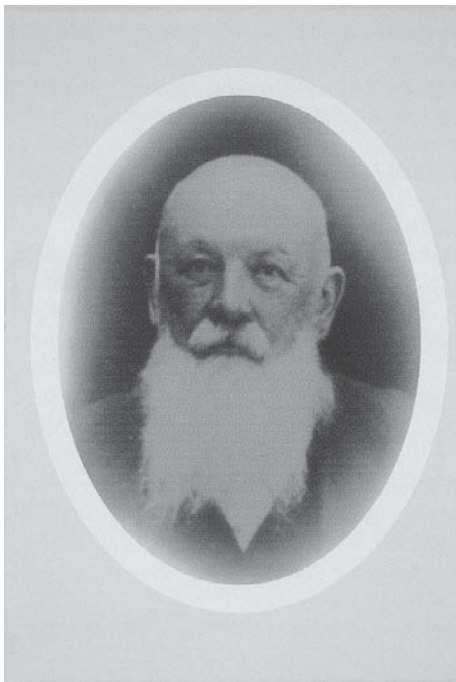
Predavatelj je orisal zdravljenje osteomielitisa pri otrocih. Zlasti je poudarjal totalno subperiostalno resekcijo dialize in demonstriral dva primera subperiostalne resekcije obojestranske tibije.

Dr. M. Avčin: **Primer kapilarne toksikoze s svojstvenim potekom.**

Predavatelj je opisal primer kapilarne toksikoze tipa Schoenlein-Henoch, ki se je razvil pod sliko purpura simplex v revmatično purpuro, prešel v abdominalno in po transfuziji v fulminantno obliko. Vzrok takemu poteku je bila prehodna trombopenija, ki sicer ne spada v aliko kapilarnih toksikoz.

Sl. 1. Spored strokovnega sestanka leta 1941.

šolska medicina, zamišljena kot izrazito preventivna disciplina, ima svoje korenine v Ljubljani že leta 1909. V zaščiti otrok se je v Ljubljani poleg otroške bolnišnice uveljavil tudi »Dečji in materinski dom kraljice Marije«, pobudnik zanj je bil profesor Matija Ambrožič, ki je postal pozneje dolgoletni predstojnik Dečje klinike v Beogradu. Dom je pozneje desetletja vodil dr. Bogo Dragaš. Po 1. svetovni vojni, v novi državi Jugoslaviji, se je v Ljubljani kmalu oblikoval Deželni oddelek za zaščito dece pri Ministrstvu za socialno politiko, ki se je leta 1923 preimenoval v Zavod za zdravstveno zaščito mater in otrok; imel je nalogo izobraževanja, zlasti medicinskih sester, vodenja posvetovalnic za matere z dojenčki »s posetno službo« na domu. Oblikovale so se tudi »vaške kolonije« za otroke, ki so bili oddani v rejo, prva med njimi v Lukovici pri Domžalah.

Sl. 2. Prof. dr. Bogdan Derč, prvi predsednik Pediatrične sekcije.

Lahko si predstavljamo, da je bila aktivnost s področja varstva zdravih otrok v otroških posvetovalnicah in na bolnišničnih otroških oddelkih v Sloveniji, seveda predvsem v Ljubljani, obsežna in pomembna. Žal podatki o tej dejavnosti niso dovolj strokovno obdelani in ovrednoteni. Sprašujemo se lahko tudi, zakaj se toliko časa ni oblikovalo združenje pediatrov; verjetno je vzrok v manjšem številu pediatrov v predvojnih časih, saj so otroke zdravili tudi družinski zdravniki ali specialisti drugih strok, pa morda tudi v ne najboljših medsebojnih odnosih; sicer viri o tem molčijo. (Ni pisnih podatkov, ali so se, in kdaj, pred 2. svetovno vojno ustanovile strokovne sekcije drugih specialnosti v okviru Slovenskega zdravniškega društva, saj, žal, arhiv društva ni ohranjen!)

Zato je bilo »zgodovinsko dejanje« ustanovitev Pediatrične sekcije Slovenskega zdravniškega društva 29. januarja 1941. Navajamo dobesedno uvodne misli sklicatelja sestanka, kakor jih je zapisal kronist v Zdravniškem vestniku: »Primarij dr. Bogdan Derč je v imenu pripravljalnega odbora povzel, da je do ustanovne seje prišlo na pobudo najmlajšega naše pravoverne sekte pediatrov dr. Avčina.« Za prvega predsednika sekcije je bil izvoljen primarij dr. Bogdan Derč, za tajnika dr. Marij Avčin. Dr. Derč je podal zelo obširno poročilo o razvoju otroškega zdravstva, predvsem v Ljubljani, ki je bilo v celoti objavljeno v Zdravniškem vestniku (v aprilski številki leta 1941, str. 84–96). Marsikatera izrečena misel je veljavna tudi za današ-

nje čase! Zdravniški vestnik je v naslednji številki objavil tudi potek 1. strokovnega sestanka novooblikovane sekcije o pomenu transfuzije krvi za dojenčke in s predstavtivjo bolnikov (sl. 1).

Med 2. svetovno vojno je Pediatrična sekcija prenehala z delovanjem, ker je upoštevala poziv Osvobodilne fronte o kulturnem molku. Dokumentacija Pediatrične sekcije se je žal v celoti izgubila. Tudi osebni spomini bledijo. Zanesljive podatke sem našel edino pri pregledu Zdravniškega vestnika od leta 1940 naprej. Tudi praksa rednega poročanja v našem glasilu se žal opušča... Pediatrično sekcijo so vodili predsedniki: dr. Bogdan Derč (1941–1947, dr. Marij Avčin (1947–1950), dr. Krista Kocijančič (1950–1952), dr. Dragica Vendramin (1955–1957), dr. Zora Konjajev (1957–1959), dr. Danijela Pogačar

Sl. 3. Posnetek s sestanka Pediatrične sekcije SZD v Zavodu za revmatične in srčne rekonvalescente za mladino v Šentvidu pri Stični, aprila 1957. Z leve proti desni: Spodaj: dr. M. Kalan, dr. P. Kornhauser, dr. A. Boh; stojijo: dr. Z. Ivančič, dr. A. Pitamic, dr. V. Zavrnik, v. m. sr. M. Geršak, dr. B. Serneck, dr. M. Erjavec, dr. M. Fakin, dr. S. Vrtovec, dr. Z. Skalicky (sedaj v Nemčiji) in dr. M. Muster (sedaj v ZDA).

(1959–1960), dr. Pavle Kornhauser (1960–1963), dr. Milan Šilc (1963–1964), dr. Štefka Vandot (1964–1969), dr. Dragica Vendramin (1969–1975), dr. Zdenka Humar (1976–1979), dr. Marjan Prodan (1980–1984), dr. Janez Primožič (1984–1988), dr. Alojz Gregorič (1988–1992), dr. Marijana Kuhar (1992–1996), od leta 1996 jo vodi dr. Majda Benedik-Dolničar.

Pediatrična sekcija Slovenskega zdravniškega društva je imela pomembno vlogo ne le v utrjevanju klinične medicine med pediatri, temveč tudi v oblikovanju strokovnih smernic za razvoj našega otroškega varstva. Saj Slovenija ni imela – za razliko od večine republik v bivši Jugoslaviji – inštituta za zaščito matere in otroka. Zato je sekcija spodbujala in prispevala sklepe, ki so bili pomembni za zaščito psihofizičnega razvoja otroka in za njegov položaj v družbi. Srečanja so bila skrbno pripravljena, bila so – razen v poletju – skoraj vsak mesec, upoštevala se je »policentričnost«, tako da so bili »gostitelji« vsi regionalni zdravstveni centri, povsod kjer so bile tudi bolnišnice z otroškim oddelkom. Zlasti dvodnevna srečanja pediatrov zunaj Ljubljane so bila izredno prisrčna, torej ne le stro-

kovno zanimiva, temveč tudi družabno posrečena in so prispevala k prijateljskim stikom med zdravniki. Pediatri z ljubljanskih kliničnih oddelkov so se polnoštevilno udeleževali sestankov sekcij, kar danes, žal, ni več tako.

V teh desetletjih – če navedemo predvsem strokovno dejavnost na rednih srečanjih – se je zvrstilo več sto predavateljev, večinoma iz vrst bolnišničnih zdravnikov, številni tudi iz otroških dispanzerjev in iz zavodov za zdravstveno varstvo. Značilnost naših strokovnih sestankov je bila interdisciplinarnost, saj so s predavanji sodelovali tudi številni strokovnjaki drugih specialnosti in s tem osvetlili kako medicinsko področje iz različnih zornih kotov. Številna predavanja s pediatričnih sek-

Sl. 4. II. srečanje pediatrov v Mariboru, 23. in 24. maj 1980 (z leve proti desni: prof. dr. M. Prodan, prim. dr. M. Šilc, prof. dr. L. Matajc, prim. dr. E. Pertl, prof. dr. J. Jeras).

cij so bila potem objavljena v domačem in tujem tisku. Naj še poudarimo posebni in pomembni vid dejavnosti: predstavniki Pediatrične sekcije SZD so sodelovali v pripravah in izvedbi številnih domačih in mednarodnih strokovnih srečanj – na tečajih, simpozijih in kongresih. Zelo odmeven je bil X. kongres pediatrov Jugoslavije v Ljubljani leta 1975 (predsednik zveznega združenja Marij Avčin, predsednik kongresa in generalni sekretar združenja Pavle Kornhauser, tajnik združenja in urednik zbornika Marjan Prodan, finančnik kongresa Henrik Peče): udeležencev je bilo več kot 1000, priložnostna obsežna razstava z naslovom »Vse za otroka« pa je bila v vseh dvoranah Gospodarskega razstavišča v Ljubljani.

Naj še omenim mednarodne simpozije s področja intenzivne terapije otroka, zlasti 1. mednarodni kongres v Ljubljani leta 1981, saj smo bili na tem novem področju pediatrije v ljubljanskem KC pionirji v Evropi. Pediatrična sekcija SZD je bila vedno navedena med organizatorji srečanj. Pediatrična sekcija SZD je bila tudi med sklicatelji 1. evropskega simpozija o vzgoji in šolanju otrok, ki je bil pod pokroviteljstvom WHO in UNESCO v Ljubljani oktobra leta 1989.

Pediatrična sekcija je pripravila več monotematskih simpozijev, ki so bili zelo pomembni za oblikovanje sodobnih smernic za pediatrijo pri nas: prvi »interdisciplinarni« simpozij je bil s kirurgi o opeklinah pri otrocih, po katerem se je uveljavilo »odprto zdravljenje« opeklinke rane in sediranje (hibernacija) z Largaktilom; simpozij o prehrani otroka leta 1958 (drugi je bil dvanajst let pozneje!), o hiperbilirubinemiji novorojenčka leta 1962 z udeležbo neonatologov iz vseh republik bivše države; simpozij o uporabi antibiotikov v otroški dobi leta 1977. Odmeven je bil simpozij leta 1981 »Sožitje staršev z novorojenci«, v katerem so poleg pediatrov in porodničarjev sodelovali še strokovnjaki različnih strok in osvetlili pomen zgodnje čustvene navezanosti staršev na otroka. (Gradivo je bilo v celoti objavljeno v časopisu Zdravniško varstvo 5–6, 1981.)

V sklopu Pediatrične sekcije so se oblikovale tudi posebne skupine za ožja področja medicine: npr. po simpoziju o hiperbilirubinemiji je bila zelo učinkovita »neonatalna skupina«, ki je prerasla – skupaj s porodničarji – v Perinatološko sekcijo. Strokovnih sestankov so se udeleževali tudi pediatri iz medicinskih središč bivše države. Oblikovala se je posebna strokovna skupina za bolnišnično in dispanzersko otroško zdravstvo.

Naj še navedemo dvodnevni simpozij Perinatološke in Pediatrične sekcije: »Želen otrok naj se rodi in raste zdrav«, ki je bil v Slovenj Gradcu aprila 1990, ter tridnevni Pediatrični simpozij Alpe – Jadran v Mariboru junija 1990.

Sl. 5. III. srečanje pediatrov v Mariboru, 27. in 28. maj 1982 (z leve proti desni: prof. dr. A. Gregorič, akad. prof. dr. J. Milčinski in prim. dr. B. Šalamun).

Priznanje za kolege iz Prekmurja je bilo dvodnevno srečanje v Lendavi leta 1995 na temo: »Otroško varstvo v dvojezičnem okolju«, kjer sta s svojimi spomini in razmišljanji zablestela profesor M. Avčin in primarij B. Šalamun.

Predsednik Slovenskega zdravniškega društva, prof. dr. Anton Dolenc, je nekoč izjavil, da med zdravniki ni strokovne sekcije, ki bi bila tako delovna in uspešna, kot smo jo uresničili pediatri.

Dolgoletno tradicijo v uspešnem strokovnem izpopolnjevanju zdravnikov s področja otroškega varstva imajo: Derčevi dnevi, ki jih je sklicala Pediatrična klinika, ter mariborski pediatrični dnevi v organizaciji kolegov iz Maribora, vendar sta obe prireditvi potekali in potekata še danes samostojno brez Pediatrične sekcije SZD.

Po osamosvojitvi Slovenije se je sekcija preimenovala v Združenje pediatrov Slovenije. Novo združenje je pripravilo in vodilo dva pomembna kongresa: prvega leta 1994 na Bledu ter naslednjega leta 1998 v Portorožu. Kot predavatelji so bili vabljeni tudi strokovnjaki iz tujine. Vsa predavanja so bila tiskana *in extenso* v zborniku. Vodstvo Združenja – predsednik in tajnik s sodelavci – so vsakokrat uspešno opravili zahtevno nalogo.

Pediatrija je bila še pred petdesetimi leti res mlada veja medicine. Z oblikovanjem desetih regionalnih bolnišničnih otroških oddelkov, s širjenjem otroške klinike in drugih kliničnih oddelkov v Ljubljani, z ustanovitvijo številnih otroških dispanzerjev in posvetovalnic se je število mladih specialistov meteorsko povečalo. Danes je ta »povojna« generacija končala svoje poslanstvo.

Na rednem sestanku Združenja pediatrov 16. decembra 2000 je predsednica podelila priznanje pediatrom ob njihovi osemdesetletnici. Prejeli so ga: dr. Branka Boštjančič, prof. dr. Dra-

ga Černelč, prof. dr. Jože Jeras, dr. Marija Jež in prim. dr. Danijela Pogačar. Naj še omenimo, da bosta dr. Vela Tuma in dr. Branko Šalamun, kot naša najstarejša kolega (žal dr. Marija Avčina in dr. Lea Matajca ni več med nami), kmalu proslavljala devetdesetletnico rojstva.

Marsikdo iz vrst sedanje mlajše generacije pediatrov bo dočkal 100-letnico naše strokovne zveze. Naj bo pričujoči zapis v

korist kronistu, ki bo nadaljeval zgodbo o uspešni zgodovini Združenja pediatrov Slovenije.

Uporabljeni viri – tiskani in zasebni s fotografijami – so arhivirani na sedežu Združenja pediatrov Slovenije Slovenskega zdravniškega društva. Zahvaljujemo se kolegom, ki so se odzvali in dostavili lastno dokumentacijo, še posebej prim. dr. Dragici Vendramin in prof. dr. Alojzu Gregoriču.